

El Brunet

Sant Salvador de Guardiola

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Sector est del terme, prop de la carena del Brunet
Emplaçament Carretera de can Maçana (BP-1101) al Km. 9,5 camí direcció est un km.
Alçada: 421

Coordenades:

Latitud: 41.66712
Longitud: 1.78869
UTM Est (X): 399160
UTM Nord (Y): 4613527

Classificació

Número de fitxa 08098-284
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern Popular Contemporani Medieval
Segle X-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: En general en bones condicions, excepte al sector sud i sud-est: en desús i semi-derruït.
Protecció Legal i física
Observacions protecció: POUM: catàleg de béns a protegir (P10). Catàleg de masies (núm. 010).
Accés Restringit
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 08097A004000110000EJ

Fitxes associades:

[Església de Sant Pere del Brunet o de la Serra](#)

[Altar amb grafitis de Sant Pere del Brunet](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Descripció

Masia de grans dimensions molt ben emplaçada al cim d'un turonet que domina una zona elevada entre terres més baixes, un lloc antigament anomenat "la Serra". Està adossada a l'església preromànica i romànica de Sant Pere del Brunet. El conjunt forma un recinte tancat al cim del turó amb un ampli espai que inclou el cos residencial principal de la masia, l'església, coberts i dos habitatges independents que havien estat masoveries (una de les quals queda adossada a la part de fora del recinte). A més, una tercera masoveria era situada a la part sud-est de la masia. A les proximitats, però fora del recinte, trobem una bassa, l'era i la pallissa, un forn d'obra o teuleria i dos pous. També vora la casa, però pel costat de llevant, hi ha un forn de calç.

El cos principal, situat junt amb l'església a la part més alta del turó, és una edificació complexa i de planta irregular fruit d'una multiplicitat d'ampliacions. La part més antiga és la que es troba al sud. És un cos poc homogeni, que consta de planta baixa més dos pisos, en el qual semblen diferenciar-se dues meitats. La que hi ha més al sud es troba a un nivell més baix i podria ser més antiga. La façana principal, que mira a ponent, té un portal adovellat i, al damunt, una finestra amb la data del 1746, però a l'interior hi ha un altre portal també adovellat que és anterior. En aquest sector a la planta baixa hi havia uns amplis estables per a cavalls, els quals havien fet funcions d'hostal. La meitat més septentrional d'aquest cos, a la qual s'hi accedeix per una gran escalinata, té un altre portal més modern, fet amb llinda i brancals de pedra, que és actualment l'entrada principal. Per la banda nord aquest cos està adossat a l'església. Per la part posterior, a llevant, la façana té dos portals més adovellats: un que dona accés a la planta baixa i l'altre al primer pis. Ambdós són de construcció relativament moderna (probablement del segle XIX) i donaven accés a una tercera masoveria que ocupava aquesta part de la casa. Per la façana de migdia queden restes d'un cos adossat que ha quedat pràcticament derruït. En aquest sector es pot apreciar l'aparellat dels murs, fet amb maçoneria de bona qualitat i, en part, també amb tàpia, així com diverses finestres fetes amb llindes i brancals de pedra. Adossats a la part de llevant la casa té diversos coberts que contenen dues tines. Més a l'est encara, hi ha altres coberts aïllats amb dues tines més i les corts. Al segle XIX la masia s'engrandí amb un nou cos adossat a l'angle nord-oest. Es tracta d'una construcció més regular, amb planta baixa més un pis i coberta a dues aigües. Els murs són de pedra i, al nivell superior, destaca una galeria en un dels angles formada per arcs fets de maó. Fruit d'una remodelació recent, a la façana nord se li han afegit una sèrie de finestres amb llindes de fusta.

Aquest cos té adossada una torre de planta quadrada que originàriament era coberta a un sol vessant i acollia un dipòsit d'aigua. L'actual acabat amb arcs i teulada a quatre vessants és fruit d'una reforma posterior. Aquest cos té adossat al nord un ampli cobert que acull estables per a vedells.

A la part nord-oest hi trobem una de les masoveries. Es tracta d'una construcció de pedra, de planta rectangular i amb coberta a dues aigües. Té una terrassa lateral més moderna i està adossada al mur que tanca el recinte, el qual té un gran portal rectangular amb una llinda feta amb tres blocs de pedra. Ja fora del recinte, a l'angle sud-oest s'aixeca un altre habitatge independent que també havia estat masoveria i que, en algun moment, va funcionar com a fassina d'aiguarent. Es tracta d'una construcció senzilla de planta rectangular amb coberta a dues aigües, de planta baixa més un pis. Està obrada amb murs de pedra i, a la part superior, acabada amb maó. En aquesta planta superior hi trobem diversos balcons. Davant seu té una bassa de pedra que serveix per abeurar el bestiar.

Observacions:

Llinda a la façana principal amb l'any 1746 i el nom "JAUMA BRUNET".

Llinda del portal d'entrada al recinte: "Jose Puig 1842 Josefa Puig y carreras".

Al mas es conserven les restes d'un trull o molí d'oli, trobat per l'actual propietari en un camp proper. Informació oral facilitada per Jordi Marimon.

En una esplanada relativament separada de la masia hi ha una interessant pallissa: una construcció molt ferma feta de pedra amb la seva era enrajolada al davant. Prop d'aquí hi ha la teuleria i dos interessants pous: un de més antic, amb el brocal de planta circular obrat al vessant d'un pendent, i un altre acabat amb un brocal de planta rectangular confeccionat amb grossos carreus.

(Continuació Història) Entorn de 1958 els mateixos propietaris del Brunet van realitzar una restauració de l'església, que va consistir bàsicament en refer la teulada i consolidar l'estructura. Més recentment s'hi ha practicat altres intervencions. En una d'elles es va desenterrar una sitja de grans proporcions (de 2,53 m de fons) davant mateix del santuari, que servia per guardar-hi el gra.

Història

La presència d'una església preromànica en aquest lloc podria denotar l'existència d'algun assentament força antic. L'any 1035 la capella apareix esmentada amb el nom de Sant Pere del castell de Guardiola. Els anys 1282 i 1334 apareix com Sant Pere de Serra. El 1306 l'hereu del mas adjacent manifesta que es diu Guillelmus Johannis de Santi Petro de Ça Serra. Successivament, els membres de la família acompanyaran sempre el nom propi amb l'afegit Johannis. Per tant, sembla que Johannis fa referència al nom del mas mentre que el lloc era conegut amb el nom de sa Serra. Així, l'any 1284 hi ha documentat un rector de la parròquia de Guardiola anomenat Johannes, fill del mas Joan. El 1607 la família Brunet va comprar la propietat, però no serà fins al segle XVIII que mas i església passen a denominar-se del Brunet.

Sant Pere de Serra, i també el mas, va estar sota el domini del monestir de Santa Maria de Montserrat (que posseïa altres béns al terme) amb anterioritat a l'any 1249: una concòrdia firmada aquest any entre el castlà de Guardiola i el prior del monestir ho deixa clar (CAPDEVILA, 1997: 3; 2006: 78, 79). En el fogatge de 1492 consta com a resident al mas Antoni Morera. La família Morera, que possiblement tenia vincles amb els antics propietaris, roman al mas fins a les acaballes del segle XVI. En aquesta època el mas continua denominant-se Joan (alies Morera). El 1608 Vicenç Morera passa a residir a Manresa i ven el mas a Maties Brunet. Tot i això, el mas continua amb la vella denominació de mas Joan fins al segle XVIII, quan es consolida la denominació de mas Brunet. Maties Brunet va fer obres per arranjar la capella, deixant-la en condicions per celebrar-hi culte (CAPDEVILA, 1997: 4). L'any 1620 va obrir un nou portal que facilitava l'accés des de la masia, ja que en una concòrdia de l'any 1618 s'havia manat enrajolar la capella i tapiar el portal que donava directament a la casa del Brunet. Maties Brunet devia ser un propietari important, ja que també va contribuir com a garant al finançament de les obres del nou temple parroquial. Uns anys més tard, en una visita feta pel bisbe Antoni Pasqual l'any 1685, es confirma que aquesta capella depenia de la parroquial de Sant Salvador de Guardiola, i molt probablement ho va ser des del principi. L'any 1735 l'hereu era un tal Jaume, que s'anomena "senyor útil i propietari del mas Brunet". A principis del segle XIX els propietaris eren els Puig, tal com indica la inscripció d'una de les llandes. Josep Puig es casà amb Josep Puig Carreras. Al cap d'un parell de generacions els Puig no van tenir descendència masculina i va entrar un pubill, de congom Marimon. Des d'aleshores fins a l'actualitat els propietaris del mas tenen aquest cognom. Tal com posa en evidència l'evolució arquitectònica de la masia, aquesta va continuar la seva prosperitat als segles XVIII i XIX, quan s'anà engrandint fins a transformar-se en una gran casa pairal amb tres masoveries. A més, l'any 1815 consta que el seu propietari, Josep Puig, tenia una fassina, que estava situada en una de les actuals masoveries, i que produïa 640 roves d'aiguarent (GÓMEZ, 1988: 424). Tot i que la masia es troba a un quilòmetre del camí de can Maçana, segons tradició oral els estables s'utilitzaven per fer el canvi de cavalleries de les diligències que feien aquesta ruta. No sabem si això era abans o després del 1833, quan el propietari del mas Parrot de la Carretera va obtenir permís per construir un hostel, anomenat hostel del Brunet, molt a prop d'aquest sector.

Pel que fa a l'església, a la dècada de 1950 la part de l'absis estava habilitada com a sagristia. Un altar

obstruïa el pas per l'arc triomfal i l'accés a aquesta part es feia per una porta lateral. (Continua a Observacions)

Bibliografia

- CAPDEVILA PLANS, Jaume (1997). "Sant Pere de Serra. Mas Joan Morera Brunet". Quaderns de la Guíxola, núm. 6 (setembre 1997), Cercle Cultural la Guíxola, Sant Salvador de Guardiola.
- CAPDEVILA PLANS, Jaume (1997). Quaderns de la Guíxola, núm. 5 (gener de 1997), Cercle Cultural la Guíxola, Sant Salvador de Guardiola, p. 43.
- CAPDEVILA I PLANS, Jaume (2006). Castell de Guardiola. Els orígens de Sant Salvador de Guardiola. Segles X-XIV (premi Excursionisme 2004), Centre Excursionista de la Comarca del Bages, Manresa, p. 33, 78, 86.
- Diputació de Barcelona; BERRY SAR, S.L. (2010). Pla especial de catalogació de masies i cases rural en sòl no urbanitzable. Ajuntament de Sant Salvador de Guardiola (núm. 010).
- GÓMEZ GÓMEZ, Immaculada (1988). "Sant Salvador de Guardiola", Història del Bages, vol. 2, Parcir Ed., Manresa, p. 424.

